

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)
ЗАКЛАД ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
“КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ № 3”**

**Методичні рекомендації до практичних занять
з дисципліни «Дерматологія та венерологія з основами косметології»**

Підготувала викладач
Онуцька Оксана Дмитрівна

**Тематичний план практичних занять
з дисципліни “Дерматологія та венерологія з основами косметології”
для студентів III курсу зі спеціальності “Акушерська справа”**

№ з/п	Тема	Кількість годин
Розділ 1,2. Загальні питання. Спеціальна дерматологія		
1	Тема 1 Вступ. Анатомія та фізіологія шкіри. Косметичні засоби. Принципи косметологічного догляду. Семіотика захворювань шкіри. Піодермії	6 год.
2	Тема 2 Паразитарні хвороби шкіри. Мікози	6 год.
3	Тема 3 Дерматити і екзема. Професійні дерматози. Папулосквамозні дерматози	6 год.
Розділ 3. Венерологія		
4	Тема 4 Сифіліс	6 год.
5	Тема 5 Гонококова інфекція. Хламідійна інфекція. Урогенітальний трихомоніаз. Хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ). Охорона праці в галузі	6 год.
Всього:		30 год.

**Перелік практичних навичок з дисципліни
«Дерматологія та венерологія з основами косметології»**

№ з/п	Назва маніпуляції
1	<p align="center">Практичне заняття №1 Тема: Вступ. Анатомія та фізіологія шкіри. Косметичні засоби. Принципи косметологічного догляду. Семіотика захворювань шкіри. Піодермії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збирання анамнезу у пацієнтів зі шкірними та венеричними хворобами. 2. Визначення тактильної, больової, температурної чутливості шкіри. 3. Визначення симптомів щипка та джгута. 4. Проведення проби на гідрофільність. 5. Застосування зовнішніх медикаментозних форм: мазей, паст, кремів, збовтувальних сумішей, розчинів.
2	<p align="center">Практичне заняття №2 Тема: Паразитарні хвороби шкіри. Мікози</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обробка пацієнтів, хворих на коросту та педикульоз різними методами. 2. Проведення дезінфекції в разі корости. 3. Забір матеріалу для лабораторної діагностики на наявність грибів. 4. Обробка нігтів в разі оніхомікозу. 5. Проведення дезінфекції в разі мікозів.
3	<p align="center">Практичне заняття №3 Тема: Дерматити і екзема. Професійні дерматози. Папулосквамозні дерматози</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Оцінювання характеру дермографізму. 2. Проведення шкірних алергологічних тестів (внутрішньошкірних, скарифікаційних, краплинних, аплікаційних). 3. Визначення псоріатичної тріади.
4	<p align="center">Практичне заняття №4 Тема: Сифіліс</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Забір матеріалу для дослідження на виявлення збудника сифілісу. 2. Підготовка пацієнта до пункції регіонарного лімфовузла, до спинномозкової пункції. 3. Забір крові на РВ, РІФ, РІБТ і МПР.
5	<p align="center">Практичне заняття №5 Тема: Гонококова інфекція. Хламідійна інфекція. Урогенітальний трихомоніаз. Хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ). Охорона праці в галузі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Забір матеріалу для дослідження на виявлення гонококів, трихомонад, хламідій. 2. Забір крові для дослідження на виявлення ВІЛ.

Тема №1: Вступ. Анатомія та фізіологія шкіри. Косметичні засоби. Принципи косметологічного догляду. Семіотика захворювань шкіри. Піодермії

Актуальність

Дерматологія – це наука, яка вивчає хвороби шкіри. Венерологія – це наука, яка вивчає хвороби, що передаються переважно статевим шляхом. Зміни стану та функцій шкіри – це не тільки прояви дерматологічних захворювань, але й порушення різноманітних функцій внутрішніх органів та систем організму людини. Тому знання основ дерматології та венерології необхідне акушерці для їх попередження, діагностики, лікування та догляду за пацієнтами.

Деякі захворювання шкіри призводять до зовнішніх косметологічних дефектів. Тому у вирішенні таких проблем дуже важливий грамотний з медичної точки зору і професійний підхід.

Піодермії по частоті займають одне з перших місць у структурі дерматологічної патології як у дорослих, так і дітей. Вчасне лікування таких пацієнтів, виявлення джерела інфекції, санітарно-освітня робота дозволяють зупинити подальше поширення піодермій.

План

1. Дерматологія як наука.
2. Лікувальна та декоративна косметологія.
3. Анатомія та фізіологія шкіри.
4. Придатки шкіри.
5. Косметичні засоби.
6. Принципи косметологічного догляду.
7. Методи обстеження дерматологічних хворих.
8. Класифікація морфологічних елементів висипки.
9. Первинні морфологічні елементи висипки.
10. Вторинні морфологічні елементи висипки.
11. Піодермії: визначення та етіологія.
12. Сприяючі чинники розвитку піодермій.
13. Класифікація піодермій.
14. Стафілодермії: клінічні прояви.
15. Стрептодермії: клінічні прояви.
16. Піодермії у новонароджених.
17. Принципи лікування піодермій.
18. Профілактика піодермій.
19. Еритразма.

Практичні навички

1. Збирання анамнезу у пацієнтів зі шкірними та венеричними хворобами.
2. Визначення тактильної, больової, температурної чутливості шкіри.

3. Визначення симптомів щипка та джгута.
4. Проведення проби на гідрофільність.
5. Застосування зовнішніх медикаментозних форм: мазей, паст, кремів, збовтувальних сумішей, розчинів.

Література

1. Біловол А.П., Ткаченко С.Г. Медична косметологія. Навч. посібник для ВМНЗ. – Вінниця: Нова книга, 2021.
2. Галникіна С.О. Хвороби шкіри. Хвороби, що передаються статевим шляхом. Підручник. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2020.
3. Новосад Л.С. та ін. Шкірні та венеричні хвороби. Навч. посібн. – К.: Здоров'я, 2007.
4. Степаненко В.І., Чоботарь А.І., Бондарь С.О. Дерматологія і венерологія. – К.: Медицина, 2015.
5. Степаненко В.І. Практикум з дерматології і венерології: Навч. посібник (ВНЗ I-III р.а.). – К.: Медицина, 2015.
6. Шегедин М.Б., Нужна Т.О. Дерматологія. Венерологія та клінічна оцінка лабораторних досліджень. – К.: ВСВ “Медицина”, 2010.

Тема №2: Паразитарні хвороби шкіри. Мікози

Актуальність

Паразитарні захворювання досить поширені, характеризуються високою контагіозністю, небезпекою швидкого формування епідемічних вогнищ з одночасним ураженням великої кількості людей. Деякі паразити (воші), є переносниками небезпечних інфекційних захворювань людини.

Клінічна картина мікозів різноманітна, тому акушерки повинні знати клінічні особливості різних форм мікозів, вміти своєчасно розпізнавати їх, виявляти джерела грибкової інфекції та запобігати дальшому поширенню її, проводити санітарно-освітню роботу.

План

1. Короста: етіологія, епідеміологія.
2. Клінічні прояви типової корости.
3. Атипові форми корости.
4. Загальні правила лікування корости.
5. Методи лікування корости.
6. Профілактика корости.
7. Педикульоз: етіологія, класифікація.
8. Клінічні прояви різних видів вошивості.
9. Мікози: визначення, класифікація.
10. Різнокольоровий лишай: клінічні прояви, діагностика, лікування.
11. Мікроспорія: клінічні прояви, лікування.
12. Трихофітія: клінічні прояви, лікування.
13. Епідермофітія: клінічні прояви, лікування.
14. Руброфітія: клінічні прояви, лікування.
15. Кандидоз: класифікація, клінічні прояви, лікування.
16. Діагностика мікозів
17. Профілактика мікозів.

Практичні навички

1. Обробка пацієнтів, хворих на коросту та педикульоз різними методами.
2. Проведення дезінфекції в разі корости.
3. Забір матеріалу для лабораторної діагностики на наявність грибів.
4. Обробка нігтів в разі оніхомікозу.
5. Проведення дезінфекції в разі мікозів.

Література

1. Біловол А.П., Ткаченко С.Г. Медична косметологія. Навч. посібник для ВМНЗ. – Вінниця: Нова книга, 2021.
2. Галникіна С.О. Хвороби шкіри. Хвороби, що передаються статевим шляхом. Підручник. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2020.

3. Новосад Л.С. та ін. Шкірні та венеричні хвороби. Навч. посібн. – К.: Здоров'я, 2007.
4. Степаненко В.І., Чоботарь А.І., Бондарь С.О. Дерматологія і венерологія. – К.: Медицина, 2015.
5. Степаненко В.І. Практикум з дерматології і венерології: Навч. посібник (ВНЗ І-ІІІ р.а.). – К.: Медицина, 2015.
6. Шегедин М.Б., Нужна Т.О. Дерматологія. Венерологія та клінічна оцінка лабораторних досліджень. – К.: ВСВ “Медицина”, 2010.

Тема №3: Дерматити і екзема. Професійні дерматози. Папулосквамозні дерматози

Актуальність

Дерматити і екзема є найбільш поширеними захворюваннями шкіри і вивчення їх має велике значення для їх попередження, діагностики, лікування та догляду за пацієнтами.

Папулосквамозні дерматози виникають як у дітей, так і у людей молодого та старшого віку, характеризуються хронічно-рецидивуючим перебігом.

Дані дерматози досить широко поширені, тому акушерки повинні знати особливості їх клінічних проявів, основні методи діагностики, особливості догляду за пацієнтами та принципи лікування.

План

1. Дерматит: визначення, класифікація чинників.
2. Простий контактний дерматит: клінічні прояви, принципи лікування.
3. Алергічний контактний дерматит: клінічні прояви, принципи лікування.
4. Атопічний дерматит: періоди, клінічні прояви, лікування, догляд за шкірою..
5. Простий хронічний лишай Відаля: клінічні прояви, лікування.
6. Екзема: клінічні прояви різних видів екземи, лікування.
7. Професійні дерматози: сприяючі чинники, клінічні форми, профілактика.
8. Поняття папулосквамозних дерматозів.
9. Псоріаз: етіологія, класифікація.
10. Клінічні прояви псоріазу.
11. Стадії псоріазу.
12. Псоріатична тріада.
13. Принципи лікування псоріазу.
14. Червоний плоский лишай: етіологія, клінічні прояви, принципи лікування.
15. Рожевий лишай Жибера: етіологія, клінічні прояви, принципи лікування.

Практичні навички

1. Оцінювання характеру дермографізму.
2. Проведення шкірних алергологічних тестів (внутрішньошкірних, скарифікаційних, краплинних, аплікаційних).
3. Визначення псоріатичної тріади.

Література

1. Біловол А.П., Ткаченко С.Г. Медична косметологія. Навч. посібник для ВМНЗ. – Вінниця: Нова книга, 2021.

2. Галникіна С.О. Хвороби шкіри. Хвороби, що передаються статевим шляхом. Підручник. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2020.
3. Новосад Л.С. та ін. Шкірні та венеричні хвороби. Навч. посібн. – К.: Здоров'я, 2007.
4. Степаненко В.І., Чоботарь А.І., Бондарь С.О. Дерматологія і венерологія. – К.: Медицина, 2015.
5. Степаненко В.І. Практикум з дерматології і венерології: Навч. посібник (ВНЗ І-ІІІ р.а.). – К.: Медицина, 2015.
6. Шегедин М.Б., Нужна Т.О. Дерматологія. Венерологія та клінічна оцінка лабораторних досліджень. – К.: ВСВ “Медицина”, 2010.

Тема №4: Сифіліс

Актуальність

Сифіліс – це хронічне інфекційне захворювання, що передається переважно статевим шляхом, має хвилеподібний перебіг, здатне уражати всі внутрішні органи, в тому числі і нервову систему.

Вроджений сифіліс розвивається лише при інфікуванні плода через плаценту блідими трепонемами від хворої на сифіліс матері. Знання клінічних особливостей набутого та вродженого сифілісу необхідне для своєчасної діагностики і призначення лікування. Своєчасне лікування сифілісу у вагітних є основою профілактики вродженого сифілісу у дітей.

План

1. Сифіліс: визначення, етіологія, шляхи зараження.
2. Умови зараження на сифіліс.
3. Класифікація сифілісу.
4. Загальний перебіг сифілісу.
5. Первинний період сифілісу: клінічні прояви.
6. Вторинний період сифілісу: клінічні прояви, особливості вторинних сифілідів.
7. Третинний період сифілісу: клінічні прояви, особливості третинних сифілідів.
8. Вроджений сифіліс.
9. Діагностика сифілісу.
10. Принципи лікування сифілісу.
11. Профілактика сифілісу.

Практичні навички

1. Забір матеріалу для виявлення збудника сифілісу.
2. Підготовка пацієнта до пункції регіонарного лімфовузла, до спинномозкової пункції.
3. Забір крові на РВ, РІФ, РІБТ і МПР.

Література

1. Біловол А.П., Ткаченко С.Г. Медична косметологія. Навч. посібник для ВМНЗ. – Вінниця: Нова книга, 2021.
2. Галникіна С.О. Хвороби шкіри. Хвороби, що передаються статевим шляхом. Підручник. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2020.
3. Новосад Л.С. та ін. Шкірні та венеричні хвороби. Навч. посібн. – К.: Здоров'я, 2007.
4. Степаненко В.І., Чоботарь А.І., Бондарь С.О. Дерматологія і венерологія. – К.: Медицина, 2015.

5. Степаненко В.І. Практикум з дерматології і венерології: Навч. посібник (ВНЗ I-III р.а.). – К.: Медицина, 2015.
6. Шегедин М.Б., Нужна Т.О. Дерматологія. Венерологія та клінічна оцінка лабораторних досліджень. – К.: ВСВ “Медицина”, 2010.

Тема № 5: Гонококова інфекція. Хламідійна інфекція.

Урогенітальний трихомоніаз. Хвороба, зумовлена вірусом імунодефіциту людини (ВІЛ). Охорона праці в галузі

Актуальність

За останні роки почастишали асимптомні та малосимптомні гонококової інфекції, хламідійної інфекції; хламідійна інфекція та урогенітальний трихомоніаз призводить до тяжких ускладнень, зокрема до безпліддя.

На сучасному етапі набули широкого поширення ЗППСШ, також збільшилась кількість мікс-інфекцій.

Профілактика та рання діагностика ЗППСШ, є необхідними умовами збереження репродуктивного здоров'я населення.

На сучасному етапі набули широкого поширення ЗППСШ, зросла кількість ВІЛ-інфікованих і пацієнтів, які належать до групи ризику. Також збільшилась кількість мікс-інфекцій.

Профілактика та рання діагностика ЗППСШ, є необхідними умовами збереження репродуктивного здоров'я населення.

План

1. Гонококова інфекція: визначення, етіологія, шляхи зараження, класифікація.
2. Клінічні прояви гонококової інфекції у чоловіків.
3. Клінічні прояви гонококової інфекції у жінок.
4. Екстрагенітальні форми гонококової інфекції.
5. Принципи діагностики та лікування гонококової інфекції.
6. Провокації при гонококовій інфекції.
7. Хламідійна інфекція: визначення, етіологія, шляхи зараження, класифікація.
8. Клінічні прояви хламідійної інфекції.
9. Ускладнення хламідійної інфекції.
10. Діагностика хламідійної інфекції.
11. Принципи лікування хламідійної інфекції.
12. Урогенітальний трихомоніаз: визначення, етіологія, шляхи зараження, класифікація.
13. Клінічні прояви урогенітального трихомоніазу у чоловіків.
14. Клінічні прояви урогенітального трихомоніазу у жінок.
15. Клінічні прояви урогенітального трихомоніазу у дівчаток.
16. Ускладнення урогенітального трихомоніазу.
17. Діагностика урогенітального трихомоніазу.
18. Принципи лікування урогенітального трихомоніазу.
19. Профілактика ЗППСШ.

20. ВІЛ-інфекція, СНІД: визначення, етіологія, шляхи зараження.
21. Клінічна класифікація ВІЛ-інфекції.
22. Хвороби шкіри і слизових оболонок, що супроводжують СНІД.
23. Особливості перебігу захворювань шкіри і слизових оболонок при СНІДі.
24. Лабораторна діагностика ВІЛ-інфекції/СНІДу.
25. Принципи лікування ВІЛ-інфекції/СНІДу.
26. Профілактика ВІЛ-інфекції/СНІДу.
27. Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов'язків.
28. Охорона праці в галузі.

Практичні навички

1. Забір матеріалу для дослідження на виявлення гонококів, трихомонад, хламідій.
2. Забір крові на дослідження для виявлення ВІЛ.

Література

1. Біловол А.П., Ткаченко С.Г. Медична косметологія. Навч. посібник для ВМНЗ. – Вінниця: Нова книга, 2021.
2. Галникіна С.О. Хвороби шкіри. Хвороби, що передаються статевим шляхом. Підручник. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2020.
3. Новосад Л.С. та ін. Шкірні та венеричні хвороби. Навч. посібн. – К.: Здоров'я, 2007.
4. Степаненко В.І., Чоботарь А.І., Бондарь С.О. Дерматологія і венерологія. – К.: Медицина, 2015.
5. Степаненко В.І. Практикум з дерматології і венерології: Навч. посібник (ВНЗ І-ІІІ р.а.). – К.: Медицина, 2015.
6. Шегедин М.Б., Нужна Т.О. Дерматологія. Венерологія та клінічна оцінка лабораторних досліджень. – К.: ВСВ “Медицина”, 2010.